

Katarzyna Bolec – „Samotność długodystansowca”

Onarecenzuje, 3 listopada 2024

Link: <https://onarecenzuje.wordpress.com/2024/11/03/samotnosc-dlugodystansowca/>

Dwuczęściowy tytuł spektaklu *Jenner: zostać sobą. Świat według Kardashianów* Grzegorza Likego w reżyserii Michała Nowickiego sugeruje, że mamy do czynienia z narracją biegnącą dwutorowo obejmującą fragmenty z biografii Caitlyn Jenner (wcześnie znanej jako Bruce Jenner) – trans płciowej mistrzyni olimpijskiej w dziesięcioboju mężczyzn i Kris Kardashian – nestorki klanu Kardashianów i osobowości medialnej. Gdy ich losy finalnie krzyżują się, tworzą power couple będącą ucieleśnieniem amerykańskiego snu. Oboje Bruce i Kris zostali w dużej mierze ukształtowani przez wartości leżące u podstaw etosu amerykańskiego snu: wiarę w sukces i poczucie obowiązku wobec ojczyzny. W spektaklu pokazano wpływ dorastania w powojennej Ameryce na życiowe postawy i wybory głównych bohaterów bez tabloidyzowania ich życiorysów. Nie było to proste, ponieważ wiele wydarzeń z życia Jennerów było prezentowanych w formule reality show.

Twórcy spektaklu nie dokonują wglądu w świat myśli i przeżyć Bruce’a Jennera (Paweł Wolsztyński), lecz skupiają się na jego relacji z własną cielesnością. Ciało jest dla niego przede wszystkim narzędziem do bicia kolejnych rekordów. Wolsztyński wcielający się w postać Jennera przez większość spektaklu wykonuje podstawowy trening atletyczny. Robiąc kolejne serie tzw. burpees (przysiad, pompka, wyskok) skupia uwagę widzów na swojej cielesności przekraczając granicę teatralności spektaklu w stronę performansu.

Dostęp do wewnętrznego świata myśli i przeżyć Jennera jest ściśle ograniczony. Ważne wydarzenia z jego biografii prezentowane są w sposób hasłowy – koncentrują się wokół kolejnych rekordów, małżeństw, rozwodów i narodzin dzieci. W narracji Jennera powtarzają się takie motywy jak: sukces, praca nad sobą, dążenie do celu. Nawet jeżeli sportowiec odczuwa jakieś wątpliwości, nie są one artykułowane na poziomie werbalnym. Tylko z mimiki aktora: naiwnych uśmiechów, bezradnych spojrzeń możemy domyślić się, że w świecie Jennera pojawiają się jakieś wątpliwości lub pierwsze rysy. U Nowickiego zmiana tonacji spektaklu uzyskiwana jest poprzez powtórzenia wybranych fraz, np. tym zdanie: „...dajcie mi więcej indyka z ryżem”. Z intensywności powtórzeń możemy domyślać się w jakim stanie jest główny bohater. Zwykle jest pełen entuzjazmu, ale czasem sprawia wrażenie zmęczonego lub zirytowanego. Jenner jednak przez cały czas pozostaje wierny etosowi amerykańskiego snu. Bijąc kolejne rekordy, pragnie odwdziżyć się swojemu krajowi za możliwość realizacji swoich marzeń. O wiele więcej możemy dowiedzieć się o nim

ze wspomnień polskich olimpijczyków puszcanych z offu i w formie video. Twórcy spektaklu dzięki wykorzystaniu tych nagrań przełamują formułę przedstawienia wzbogacając je o elementy narracji reporterskiej. W tych fragmentach rozmówcy skupiają się przede wszystkim na zawodowych osiągnięciach Jennera, z dużym taktem poruszając temat jego decyzji o tranzycji.

Punktem zwrotnym w biografii sportowca jest w spektaklu spotkanie z trzecią żoną – wspomnianą wcześniej Kris Jenner (Monika Kufel). Jej postać jest w spektaklu bardzo rozbudowana. Z monologów wypowiedzianych przez aktorkę z towarzyszeniem zmysłowego tańca, poznajemy świat wartości słynnej Kardashianki. Niewiele dowiadujemy się jednak o małżeństwie z samym Jennerem. Monologi Kris stają się manifestacją silnej kobiecości, pełną ezoterycznych symboli i popkulturowych odniesień. Pomimo tego, że nie dynamizują akcji spektaklu, dają pewien obraz klimatu emocjonalnego panującego w małżeństwie Jennerów. Według Kris, małżonkowie wydają się tworzyć udany związek, oparty na chemii i realizacji wspólnych celów. W scenie sesji zdjęciowej, w której Kris zachęca, a właściwie zmusza Bruce'a żeby ją objął w wymyślony przez nią sposób, znużenie Jennera staje się bardziej widoczne. Twórcy spektaklu nie wpuszczają nas w sam środek prywatnego świata Jennerów. Jest to bardzo ciekawe podejście, ponieważ rodzina Jenner Kardashian od lat prezentuje swoją prywatność w reality show. Ta decyzja twórców spektaklu o nie pokazywanie nam wszystkich szczegółów z życia Jennera, szczególnie tych związanych z decyzją o jego tranzycji ma moim zdaniem głębsze uzasadnienie – jest gestem solidarności wobec osób trans płciowych i równocześnie próbą pokazania, że tylko realna współpraca z takimi osobami, np. angażowanie do spektakli może przyczynić się do zmniejszenia dyskryminacji. Gdy Wolsztyński przekazuje swoją postać trans płciowej aktorce Natalii Stokłosie, dedykując spektakl aktorom trans płciowym, którzy ze strachu przed dyskryminacją ukrywają swoją orientację, wybrzmiewa to szczególnie mocno. W scenie rozmowy Caitlyn Jenner z Kris – mówi głównie Kris. Caitlyn Jenner w odpowiedzi na jej liczne, często uzasadnione zarzuty, odpowiada: „to nie jest łatwa decyzja”. Ta powściągliwość w wypowiedziach Caitlyn ma, moim zdaniem, uzmysłwić nam, że osoby trans płciowe wcale nie muszą tłumaczyć otoczeniu motywów swojej decyzji o podjęciu tranzycji – konsekwencję tej decyzji ponoszą przede wszystkim one same, mimo tego, że jej skutki mogą być trudne dla najbliższego otoczenia.